

**ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО

рішенням вченої ради

Закладу вищої освіти «Подільський
державний університет»

від «__» _____ 2024 р., протокол № ____

введено в дію наказом ректора

від «__» _____ 2024 р. № ____

Ректор

_____ Володимир ІВАНИШИН

**ПОЛОЖЕННЯ ПРО АКАДЕМІЧНУ ДОБРОЧЕСНІСТЬ
ТА ЕТИКУ АКАДЕМІЧНИХ ВЗАЄМОВІДНОСИН
У ЗАКЛАДІ ВИЩОЇ ОСВІТИ
«ПОДІЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»**

м. Кам'янець-Подільський
2024 рік

1. Загальні положення

1.1 Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Закладі вищої освіти «Подільський державний університет» (далі – Положення) визначає академічну доброчесність засадничою цінністю освітнього процесу, закріплює принципи забезпечення академічної доброчесності, норми та правила етичної поведінки учасників освітнього процесу, заходи щодо попередження порушень академічної доброчесності, види порушень академічної доброчесності, порядок виявлення порушень академічної доброчесності.

1.2 Положення розроблено відповідно до Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про захист суспільної моралі», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про видавничу справу», «Про запобігання корупції», листа МОН України «Щодо рекомендацій з академічної доброчесності для закладів вищої освіти» від 23.10.2020 р. № 1/9-650, Рекомендацій для закладів вищої освіти щодо розробки та впровадження університетської системи забезпечення академічної доброчесності, затверджених рішенням Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти від 29 жовтня 2019 року (протокол № 11), Статуту Закладу вищої освіти «Подільський державний університет», Положення про організацію освітнього процесу у Закладі вищої освіти «Подільський державний університет», інших нормативно-правових актів чинного законодавства України та Закладу вищої освіти «Подільський державний університет».

1.3 Положення спрямоване на дотримання високих професійних стандартів в усіх сферах діяльності Закладу вищої освіти «Подільський державний університет» (далі – ЗВО «ПДУ»), забезпечення честі, гідності, взаємної поваги і довіри, рівноправності та толерантності усіх учасників освітнього процесу шляхом дотримання принципів та загальноприйнятих норм щодо етичної поведінки усіма учасниками освітнього процесу.

1.4 Забезпечення академічної доброчесності є невід’ємною складовою внутрішньої системи забезпечення якості вищої освіти у ЗВО «ПДУ», тому дія цього Положення поширюється на всю академічну спільноту і є для неї обов’язковою до виконання.

1.5. Система забезпечення академічної доброчесності включає в себе:

1) заходи, спрямовані на ознайомлення здобувачів вищої освіти із поняттям і вимогами академічної доброчесності, зокрема, вимогами до виконання письмових робіт;

2) підписання Декларації про дотримання академічної доброчесності, передбаченої п. 4.3 цього Положення (додаток 1);

3) механізм виявлення порушень академічної доброчесності;

4) порядок притягнення учасників освітнього процесу до академічної відповідальності.

2. Поняття академічної доброчесності та види її порушень

2.1 Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

2.2 Забезпечення академічної доброчесності у ЗВО «ПДУ» базується на принципах верховенства права, демократизму, законності, справедливості, толерантності, наукової сумлінності, професіоналізму, партнерства і взаємодопомоги, взаємоповаги і довіри, відкритості й прозорості, відповідальності, нульової толерантності до будь-яких проявів шахрайства та корупції.

2.3 Порушенням академічної доброчесності вважається:

- ✓ *академічний плагіат* – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;
- ✓ *самоплагіат* – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;
- ✓ *фабрикація* – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- ✓ *фальсифікація* – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- ✓ *списування* – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;
- ✓ *обман* – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;
- ✓ *хабарництво* – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- ✓ *необ'єктивне оцінювання* – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;
- ✓ надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;
- ✓ вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

2.4 Види академічного плагіату:

- дослівне запозичення текстових фрагментів без оформлення їх як цитат з посиланням на джерело (в окремих випадках некоректним вважають навіть використання одного слова без посилання на джерело, якщо це слово використовують в унікальному значенні, наданому цим джерелом);
- використання інформації (факти, ідеї, формули, числові значення тощо) з джерела без посилання на це джерело;
- перефразування тексту джерела у формі, що є близькою до оригінального тексту, або наведення узагальнення ідей, інтерпретацій чи висновків з певного джерела без посилання на це джерело;
- подання як власних робіт (дисертацій, монографій, навчальних посібників, статей, тез, звітів, контрольних, розрахункових, курсових, дипломних та магістерських робіт, есеїв, рефератів тощо), виконаних на замовлення іншими особами, у тому числі робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання.

3. Складові академічної доброчесності, норми та правила етичної поведінки учасників освітнього процесу

3.1 Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- підписання педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками Університету під час укладення контракту Декларації про дотримання академічної доброчесності (Додаток 1);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методика і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- дотримання загальноприйнятих етичних норм;
- демократичні відносини між представниками академічної спільноти;
- об'єктивне оцінювання знань та вмінь здобувачів освіти;
- дотримання вимог наукової сумлінності в усіх видах наукової та освітньої діяльності;
- принципове реагування на всі порушення цього Положення;
- використання в освітній або науковій діяльності лише перевірених та достовірних джерел інформації та сумлінне посилення на них;
- уникнення фальсифікування або фабрикування інформації, наукових результатів з їх наступним використанням у роботі (курсів, кваліфікаційній тощо);
- виключення із практики академічної діяльності проявів хабарництва за отримання будь-яких переваг у освітній або дослідницькій діяльності;
- відповідальність за порушення академічної доброчесності.

3.2 Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерел інформації;
- дотримання загальноприйнятих етичних норм;
- використання в освітній або науковій діяльності лише перевірених та достовірних джерел інформації та сумлінне посилення на них;
- уникнення фальсифікування або фабрикування інформації, наукових результатів з їх наступним використанням у роботі (курсів, кваліфікаційній тощо);
- принципове реагування на всі порушення цього Положення;
- відповідальність за порушення академічної доброчесності.

3.3 Норми та правила етичної поведінки педагогічних, науково-педагогічних та наукових працівників:

– поважати права та свободи здобувачів вищої освіти і колег відповідно до українських та міжнародних правових норм, суспільної моралі та професійної етики;

– бути носієм моралі, її виразником і захисником, прикладом високої культури, професійної майстерності й здорового способу життя;

– сповідувати принципи академічної свободи та відповідальності у педагогічній, науково-дослідницькій та виховній діяльності;

– діяти відкрито і прозоро у всіх сферах академічного життя;

– постійно працювати над підвищенням свого професійного, інтелектуального, культурного рівня, проявляти ініціативу, відповідальне ставлення та творчий підхід до виконання службових обов'язків, передавати свій досвід колегам;

– зміцнювати культуру наукової сумлінності у всіх видах наукової діяльності, дотримуючись етичних норм. Усвідомлювати відповідальність за виникнення небезпеки для окремої людини, суспільства, економіки або природи, яку може заповдіяти застосування неперевіраних нових наукових знань;

– забезпечувати бездоганну чесність та прозорість на всіх стадіях наукового дослідження, вважати неприпустимим прояви академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації, списування, обману, хабарництва, необ'єктивного оцінювання;

– практикувати інноваційні педагогічні технології, спрямовані на гармонійне поєднання світоглядних, комунікаційних, компетентнісних аспектів, розвиток активного інтелекту й соціальної корисності особистості;

– науково обґрунтовувати використання віртуальних технологій в освітньому процесі, не допускати проявів шкідливого впливу на свідомість людини, експлуатації її інтелекту, підміни істинного знання віртуальним захопленням;

– формувати гнучкі науково-освітні програми й курси, адаптовані у середовище сучасних інформаційно-комунікаційних технологій і освітніх практик, дотримуючись принципу інформаційної цінності та етики;

– сумлінно проводити на високому професійному рівні кожне заняття, не допускати безпринципності в освітньому процесі, дотримуючись педагогічного такту. Формувати на заняттях дух взаємного порозуміння та доброзичливості;

– об'єктивно оцінювати знання здобувачів вищої освіти, не допускаючи особистої неприязні, впливу родини, друзів чи службових осіб;

– поважати думку здобувачів вищої освіти, підтримувати пропозиції, спрямовані на утвердження академічних чеснот. Підтримувати здобувачів вищої освіти у наукових починаннях і сприяти розкриттю їх наукового потенціалу;

– не створювати здобувачам вищої освіти на заняттях або під час різних форм контролю (іспитів, заліків, захистів кваліфікаційних робіт тощо) сприятливих умов для списування, використання недозволених матеріалів, фальсифікації даних;

– провадити просвітницьку роботу, виховувати сучасних професіоналів на засадах гуманізму та патріотизму.

3.4 Норми та правила етичної поведінки здобувачів вищої освіти:

– усвідомлювати своє покликання як здобувача вищої освіти ЗВО «ПДУ», оволодіти спеціальністю і бути корисним суспільству;

– гідно нести звання здобувача вищої освіти ЗВО «ПДУ», представляти свій навчальний заклад, захищати його честь і сприяти створенню його позитивного іміджу;

– сповідувати принципи академічної свободи, інтелектуальної самостійності та відповідальності. Ініціювати пропозиції, спрямовані на удосконалення навчальної та виховної роботи, гуманізацію освітнього процесу та організацію внутрішнього життя академічної спільноти;

– підтверджувати свій рівень сумлінності в освітньому процесі: виконувати графік навчального процесу, своєчасно складати заліки та іспити, виконувати кваліфікаційні роботи;

– не допускати проявів академічної нечесності: прохання про сприяння, надання або отримання допомоги від третіх осіб під час складання будь-якого виду підсумкового контролю; наклепи на інших здобувачів вищої освіти та викладачів; використання родинних або службових зв'язків для отримання позитивної чи вищої оцінки; списування під час написання контрольної роботи, модуля, складання заліку, іспиту;

– не пропонувати неправомірну винагороду викладачам при оцінюванні результатів виконання навчальних, кваліфікаційних дослідницьких завдань тощо;

– не допускати хибного трактування колективізму під час контрольної роботи, іспиту, заліку. Не копіювати в інших здобувачів вищої освіти звітів, лабораторних робіт, комп'ютерних програм, курсових проектів (робіт) тощо;

– сповідувати культуру наукової сумлінності під час здійснення всіх видів наукової діяльності, не допускати плагіату в наукових та кваліфікаційних працях;

– не здійснювати самовільно аудіо чи відео запису навчальних лекцій;

– поважати викладача як людину, особистість, педагога і співпрацювати для утвердження академічних чеснот, розвитку науково-освітніх новацій і захисту суспільної моралі;

– розвивати в собі лідерські якості, вміння працювати в команді та духовно-інформаційну мобільність;

- дотримуватись культури поведінки й спілкування, відстоювати морально-етичні принципи і стандарти, цивілізовані підходи і норми світосприйняття;
- бути зібраним, охайним, шляхетним у буденному житті, підтримувати відповідний зовнішній вигляд;
- створювати і підтримувати сприятливий морально-психологічний клімат в академічному середовищі, бути толерантним;
- проявляти активну життєву позицію; бути ініціативним у всіх сферах життя академічної спільноти ЗВО «ПДУ»;
- бережливо ставитися до майна ЗВО «ПДУ» та її інфраструктури, дотримуватися чистоти і порядку в усіх приміщеннях ЗВО «ПДУ» на його території.

4. Запобігання порушенням академічної доброчесності

4.1 Система запобігання порушенням академічної доброчесності у ЗВО «ПДУ» включає:

- формування свідомої академічної спільноти із нульовою толерантністю до будь-яких порушень академічної доброчесності;
- створення умов, які унеможливають прояви академічної недоброчесності.

4.2 Механізмом системи запобігання порушенням академічної доброчесності у ЗВО «ПДУ» є діяльність Групи сприяння академічній доброчесності, яка у своїй діяльності керується Положенням про Групу сприяння академічній доброчесності у Закладі вищої освіти «Подільський державний університет».

4.3 Особи, які набули статусу здобувача вищої освіти ЗВО «ПДУ», упродовж місяця з моменту набуття такого статусу мають підписати Декларацію про дотримання академічної доброчесності (Додаток 2).

Текст Декларації підписується здобувачем вищої освіти та зберігається у його особовій справі. Підписанням Декларації здобувач вищої освіти підтверджує, що він ознайомлений із нормативними актами ЗВО «ПДУ», які регулюють питання академічної доброчесності.

5. Порядок виявлення порушень академічної доброчесності

5.1 Перевірці на академічний плагіат підлягають:

- навчальні та кваліфікаційні роботи здобувачів вищої освіти;
- науково-методичні праці, монографії та інші роботи, що вимагають рекомендації Вченої ради ЗВО «ПДУ» до видання;
- рукописи статей, тези доповідей, які надходять до редакцій наукових журналів або оргкомітетів заходів наукового і науково-методичного спрямування (конференцій, семінарів тощо) ЗВО «ПДУ»;

– дисертаційні роботи і автореферати.

5.2 Перевірка на академічний плагіат здійснюється на етапі оцінювання робіт щодо їх зарахування, або на підготовчому етапі щодо їх оприлюднення чи захисту.

5.3 Перевірку на академічний плагіат навчальних та кваліфікаційних робіт здобувачів вищої освіти здійснює безпосередньо викладач або керівник кваліфікаційної роботи на етапі заключної перевірки роботи.

5.4 Викладач, оцінюючи письмову роботу здобувача вищої освіти і, зафіксувавши наявність плагіату, зобов'язаний не зараховувати дану роботу та письмово поінформувати протягом двох робочих днів про виявлений факт плагіату завідувача кафедри, на якій він працює.

5.5 Завідувач кафедри, на якій виявлено факт плагіату, інформує декана факультету/директора інституту, на якому навчається здобувач вищої освіти, а також органи студентського самоврядування.

5.6 Декан факультету/директор інституту, на якому навчається здобувач вищої освіти, щодо роботи якого зафіксовано факт наявності плагіату, реалізує норми Положення про Комісію з академічної доброчесності у Закладі вищої освіти «Подільський державний університет».

5.7 Перевірку навчально-методичних і наукових праць педагогічних, науково-педагогічних або наукових працівників на наявність факту плагіату здійснюється науковою бібліотекою ЗВО «ПДУ».

5.8 У разі виявлення факту плагіату, наукова бібліотека ЗВО «ПДУ» реалізує норми Положення про Комісію з академічної доброчесності у Закладі вищої освіти «Подільський державний університет».

5.9 Будь-яка особа може подати на офіційну адресу ЗВО «ПДУ» повідомлення про факт порушення академічної доброчесності у довільній письмовій формі або в електронній формі з використанням кваліфікованого електронного підпису та/або кваліфікованої електронної печатки.

Повідомлення повинно обов'язково містити таку інформацію: прізвище, власне ім'я, по батькові особи, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності; зміст порушення академічної доброчесності під час здобуття відповідного ступеня вищої освіти такою особою; докази, що підтверджують факт порушення академічної доброчесності, включаючи прізвище, власне ім'я, по батькові автора/авторів та посилання на джерело оприлюднення розробок, наукових (науково-технічних) результатів, що належать іншим особам та були використані особою, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності; прізвище, власне ім'я, по батькові особи або найменування заявника, його поштову адресу або адресу електронної пошти, а також номер телефону. Анонімні повідомлення не підлягають розгляду.

5.10 Інформація щодо отримання на офіційну адресу ЗВО «ПДУ» повідомлення про факт порушення академічної доброчесності відповідною особою встановленим порядком подається на факультет/інститут, який здійснює освітню діяльність за спеціальністю, за якою був присуджений відповідний ступінь вищої освіти особі.

5.11 Декан факультету/директор інституту, який здійснює освітню діяльність за спеціальністю, за якою був присуджений відповідний ступінь вищої освіти особі, щодо якої надійшло повідомлення про факт порушення академічної доброчесності, реалізує норми Положення про Комісію з академічної доброчесності у Закладі вищої освіти «Подільський державний університет».

5.12 Усі учасники освітнього процесу мають право на незаборонені законодавством способи оскарження звинувачень в порушенні норм академічної доброчесності.

6. Прикінцеві положення

6.1. Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у ЗВО «ПДУ» є локальним нормативно-правовим актом, що знаходиться у вільному доступі для учасників освітнього процесу Університету та усіх зацікавлених осіб.

6.2. Положення схвалюється рішенням вченої ради ЗВО «ПДУ» та затверджується ректором.

6.3. Зміни та доповнення до Положення можуть бути внесені за рішенням вченої ради ЗВО «ПДУ».

В.о. директора центру виховної роботи та соціально-культурного розвитку

Наталія УКРАЇНЕЦЬ

Погоджено:

Проректор з навчальної роботи

Ірина ЯСІНЕЦЬКА

Проректор з навчальної, науково-інноваційної та міжнародної діяльності

Оксана БЯЛКОВСЬКА

Керівник навчально-методичного відділу
забезпечення якості вищої освіти

Віталій ВОЛОЩУК

Голова Первинної профспілкової організації

Світлана ЛІЩУК

Президент студентського парламенту

Роксолана БІЛЯВСЬКА

Начальник юридичного відділу

Вікторія ТЕРЕФЕРА

**ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
педагогічним/науково-педагогічним/науковим працівником
Закладу вищої освіти «Подільський державний університет»**

Я, що нижче підписався(лась), як член академічної спільноти Університету,

ЗАЯВЛЯЮ,

що буду здійснювати власну освітню, наукову, творчу діяльність, дотримуючись місії, візії, цінностей, корпоративної культури Університету, найвищих моральних і правових норм академічної доброчесної поведінки, керуючись законодавством України, етичними вимогами до професійної та наукової діяльності, Положенням про академічну доброчесність у ЗВО «ПДУ».

ЗОБОВ'ЯЗУЮСЬ:

- З повагою та толерантністю ставитися до всіх членів академічної спільноти Університету.
- Не допускати поведінку, що ставить під сумнів чесність та сумлінність моєї роботи і завдає шкоди колегам та репутації Університету.
- Запобігати та протидіяти проявам порушення академічної доброчесності представниками університетської громади.
- Не надавати неправомірну допомогу у професійній та науковій діяльності.
- Використовувати лише достовірні джерела інформації, не вдаватися до фальсифікації чи фабрикування даних.
- Не плагіювати (зокрема, не використовувати ідеї, твердження, відомості, тексти тощо без посилання на джерела).
- Не користуватися неправомірною вигодою, не вимагати і не брати хабарів.

УСВІДОМЛЮЮ,

що у разі порушення мною цієї Декларації нестиму відповідальність перед академічною спільнотою Університету згідно із загальнолюдськими нормами моралі, законодавством України, Положенням про академічну доброчесність у ЗВО «ПДУ».

ПІБ (повністю)	
Інститут/факультет	
Кафедра	
Посада	
Науковий ступінь, вчене звання	

Дата

Підпис

**ДЕКЛАРАЦІЯ ПРО ДОТРИМАННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ
здобувачем освіти
Закладу вищої освіти
«Подільський державний університет»**

Я, що нижче підписався(лась), як член академічної спільноти Університету,

ЗАЯВЛЯЮ,

що буду здійснювати власну освітню, наукову, творчу діяльність, дотримуючись місії та цінностей, корпоративної культури Університету, найвищих моральних і правових норм академічної доброчесної поведінки, керуючись законодавством України, етичними вимогами до професійної та наукової діяльності, Положенням про академічну доброчесність у ЗВО «ПДУ».

ЗОБОВ'ЯЗУЮСЬ:

- З повагою та толерантністю ставитися до всіх членів академічної спільноти Університету.
- Не брати участь у діяльності, яка пов'язана з нечесністю (не підроблювати та не використовувати шпаргалки чи інші підказки під час форм контролю).
- Самостійно виконувати навчальні заняття, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання.
- Не плагіювати (зокрема, не використовувати ідеї, твердження, відомості, тексти тощо без посилання на джерела).
- Надавати достовірну інформацію щодо результатів власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використаних методик досліджень та джерел інформації.
- Не допускати поведінку, що ставить під сумнів чесність та сумлінність мого навчання.
- Не пропонувати та не надавати учасникам освітнього процесу Університету неправомірну вигоду.

УСВІДОМЛЮЮ,

що у разі порушення мною цієї Декларації нестиму відповідальність перед академічною спільнотою Університету згідно із загальнолюдськими нормами моралі, законодавством України, Положенням про академічну доброчесність у ЗВО «ПДУ».

ПІБ (повністю)	
Інститут/факультет	
Курс, група/рік навчання	
Спеціальність	

Дата

Підпис